

NUORET HELSINGISSÄ 2011 –TUTKIMUS

Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimus on Helsingin kaupungin tietokeskuksen, opetusviraston ja nuorisoasiainkeskuksen yhteishanke. Tutkimuksella tuotetaan tietoa nuorten vapaa-ajasta ja harrastuksista. Osa kysymyksistä koskee nuorten koulunkäyntiä ja tulevaisuuden suunnitelmia, perhettä ja muita asioita kuten yleistä viihtymistä omalla asuinalueella, vaikutusmahdollisuuksia ja ympäristöasenteita. Tutkimus jatkaa Helsingin kaupungin nuorisotutkimuksen perinteitä, sillä nuorten vapaa-aikaa on tietokeskuksessa tutkittu aiemmin myös vuosina 1982, 1990 ja 2000.

Tarkempaa tietoa tutkimuksesta löytyy Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimuksen Internet-sivuilla, joilla voit tutustua muihin jo julkaistuihin artikkeleihin ja esittää kysymyksiä suoraan tutkijoille. Uusia artikkeleita julkaistaan sivuilla viikoittain. Tulokset julkaistaan tutkimusraporttina vuoden 2012 aikana Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia -sarjassa.

Tutkimusaineisto koostuu peruskoulun 5.–9. luokkalaisten ja lukion 1. ja 2. vuositason oppilaiden, eli iältään 11–19-vuotiaiden vastauksista 42 koulusta eri puolelta Helsinkiä.

Yhteystiedot:

Tutkija Vesa Keskinen,
puh. 040 334 4784,
vesa.keskinen(at)hel.fi

**Projektitutkija
Anna Sofia Nyholm,**
puh. 040 334 4785,
sofia.nyholm(at)hel.fi

**Nuoret Helsingissä 2011
-tutkimuksen internet-sivut:**
[http://www.hel2.fi/tietokeskus/
Nuoret_Helsingissa_2011/](http://www.hel2.fi/tietokeskus/Nuoret_Helsingissa_2011/)

**Helsingin kaupungin
tietokeskuksen internet-sivut:**
<http://www.hel.fi/hki/Tieke/fi/Etusivu>

HELSINKILÄISNUORTEN TULEVAISUUTEEN LIITTYVÄT PELOT JA ODOTUKSET

PELOT

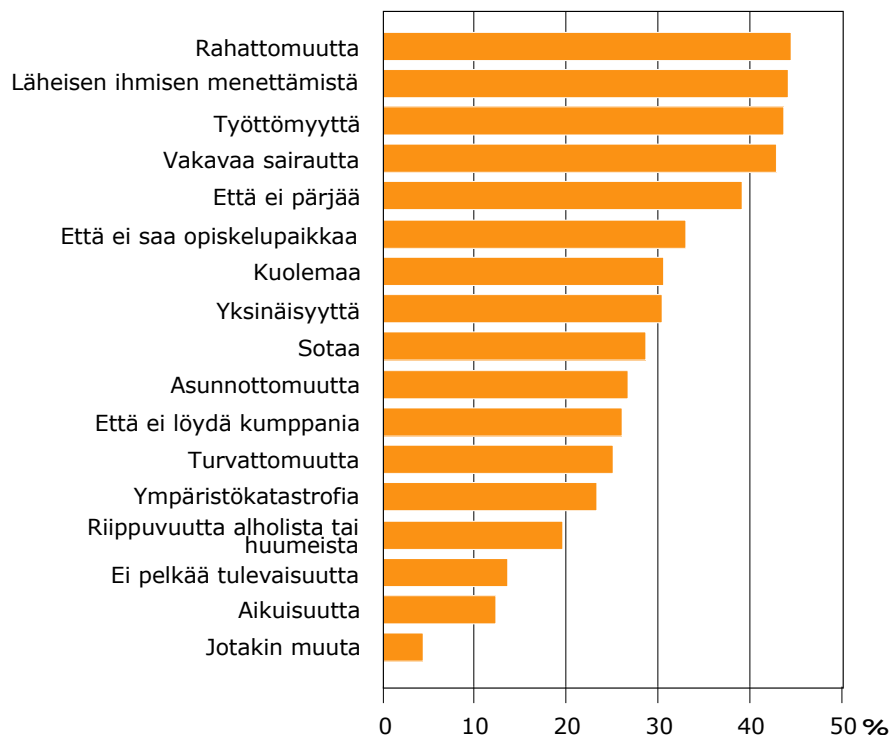
Rahattomuus nuorten pelonaiheena

Nuoret Helsingissä -tutkimuksessa nuorilta kysyttiin tulevaisuuteen liittyviä pelkoja ja odotuksia. Tulevaisuuden pelkoihin liittyvä kysymys kuului: "Mitä asioita pelkää paljon tulevaisuudessa-si?" Nuorille annettiin useita vastausvaihtoehtoja, joista he saivat valita niin monta kuin kokivat tarpeelliseksi.

Tarkasteltaessa 11–19-vuotiaiden tulevaisuuden pelonaiheita eniten vastauksia saivat rahattomuuden (45 prosenttia), läheisen ihmisen menettämisen (44 prosenttia), työttömyyden (44 prosenttia) pelko ja pelko sairastumisesta vakavasti (43 prosenttia) (ks. kuvio 1). Monet kokivat myös pelkoa siitä, että ei pärjää tulevaisuudessa (39 prosenttia). Pelko opiskelupaikan saamisesta oli nuorten keskuudessa varsin yleinen, sillä lähes kolmannes vastaajista pelkäsi, että ei saa opiskelupaikkaa.

Vain joka seitsemäs nuorista ei pelännyt tulevaisuudessa tapahtuvia asioita lainkaan. Kysytyjen asioiden laaja kirjo voi selittää pientä osuutta. Tilanne oli sama vuonna 2000 tehdyssä tutkimuksessa (Keskinen 2001, 141).

Kuvio 1. Helsingiläisten 11–19-vuotiaiden nuorten tulevaisuutta koskevat pelonaiheet keväällä 2011



Avovastauksissa ilmaistut tulevaisuuden pelot olivat osittain samoja kuin jo valmiiksi annetuissa vaihtoehdoissa. Muut pelonaiheet liittyivät muun muassa unelmien toteutumattomuuteen, työhön, sairauksiin, perheeseen, politiikkaan ja lemmikkeihin.

- Että ei pääse lentäjäksi. Että ei ehdi tai pysty toteuttamaan unelmiaan. Että ei tule muusikkoa. Että ei saa unelmien työtä.

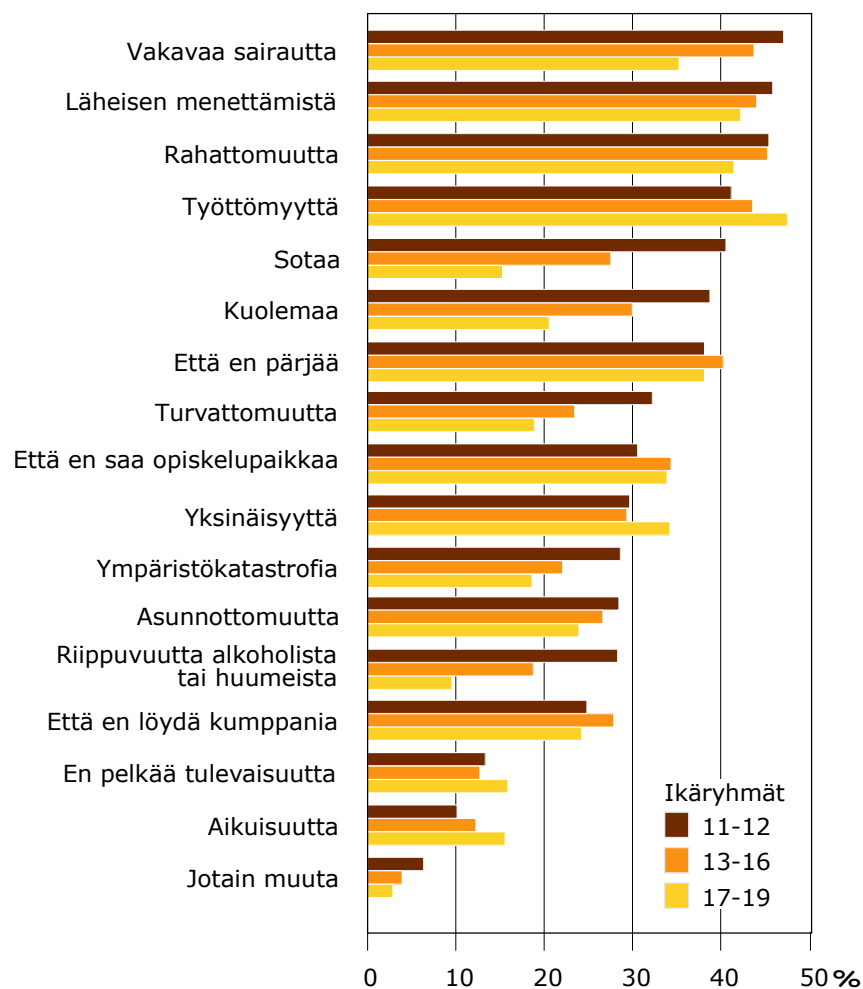
- Tylsää työtä. Että ei ole tyytyväinen työpaikkaan.
- Mielisairauksia. Syömishäiriötä. Omaa terveydentilaa. Että murrosikä ei ala kunnolla.
- Lapsettomuutta. Perheriitoja.
- Politiikkaa. Suomen poliittista tilannetta. Lamaa. Ydinvoimaloiden yleistymistä. Että ei voi vaikuttaa millään tavalla.
- Koiran katoamista tai kidnappausta. Koirattomuutta.
- Vankilaa. Kaiken menettämistä. Tsunamia. Maailmanloppua.

Vanhimmat pelkäsivät useammin yksinäisyyttä ja aikuisuutta

Nuorimmat, 11–12-vuotiaat, kokivat useammin pelkoa tulevaisuudestaan – tämä koski kuolemaa, sotaa, turvattomuutta, ympäristökatastrofia ja riippuvuutta alkoholista tai huumeista. Nuorimman ikäluokan vastaukset erottuivatkin muiden ikäluokkien vastauksista. Nuorimmat vastaajat pelkäävät tulevaisuuden kaukaisia, outoja ja tuntemattomia asioita. Toiseksi vanhimpien, 13–16-vuotiaiden, pelot sijoittuivat välimaastoon.

Odotetusti, mitä vanhempi ikäluokka, sitä enemmän aikuistumiseen ja aikuisuuteen liittyvät asiat pelottivat. Vanhin ikäluokka, 17–19-vuotiaat, pelkäsi tulevaisuudessa muita useammin työttömyyttä, yksinäisyyttä ja aikuisuutta. Vähiten, vanhimman ikäluokan vastaajat pelkäsivät kuolemaa, sotaa ja riippuvuutta alkoholista tai huumeista.

Kuvio 2. Helsingiläisten nuorten tulevaisuutta koskevat pelonaiheet ikäluokittain keväällä 2011

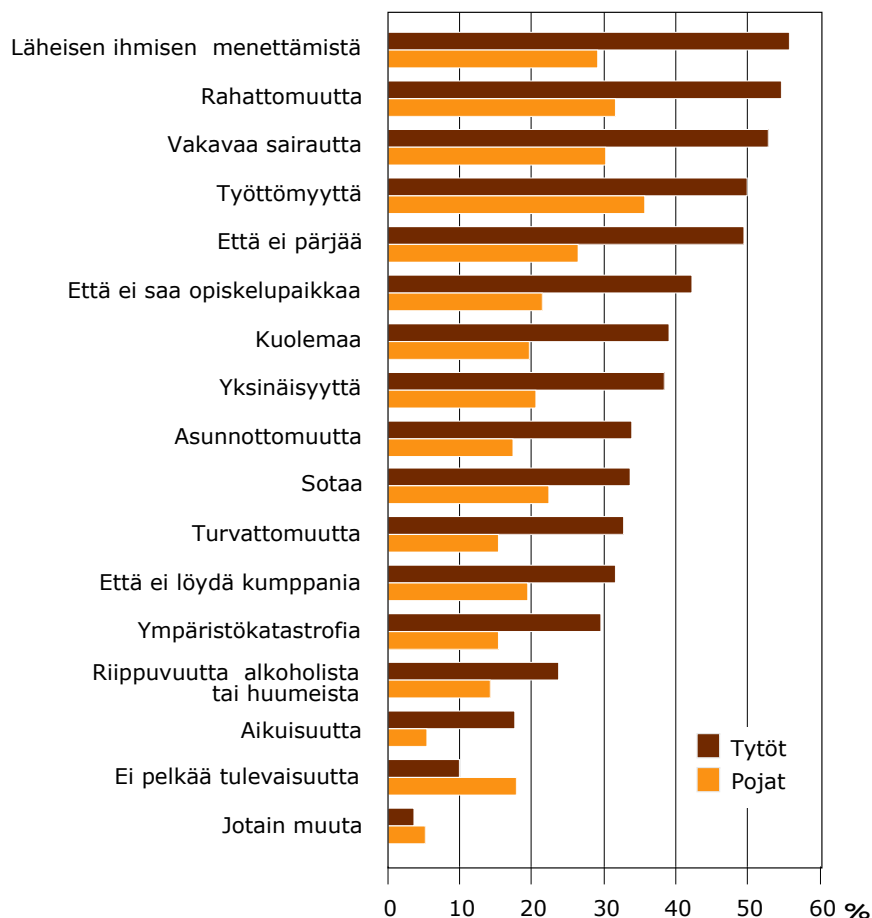


Tytöt peloissaan tulevaisuudesta poikia useammin

Tytöt pelkäävät useammin tulevaisuuteen liittyviä asioita kuin pojat (ks. kuvio 3). Kaikkia kysytyjä asioita kertoo pelkäävänsä suurempi osuus tytöistä kuin pojista. Suurin ero tyttöjen ja poikien vastausten välillä oli pelko läheisen ihmisen menettämisestä. Tytöistä 56 prosenttia ja pojista 29 prosenttia koki tämän yhtenä pelonaiheena. Tytöt kokivat myös pelon rahattomuudesta, sairastumisesta vakavasti ja omasta pärjäämisestään huomattavasti useammin kuin pojat.

Tyttöjen ja poikien vastausten eroja voidaan selittää tyttöjen herkkyydellä ja empaattisuudella. Tytöille on ehkä helpompaa myöntää pelkonsa, kun taas pojilla kynnyksen pelkonsa myöntämiseen on korkeampi. Se miten määritellä tai mitata onko huolestunut vai peloissaan voi tyttöjen ja poikien kohdalla olla erilainen. Tytöille saatetaan myös asettaa erilaiset paineet tulevaisuuden varalle kuin pojille.

Kuvio 3. Helsinkiläisten 11–19-vuotiaiden tyttöjen ja poikien tulevaisuutta koskevat pelonaiheet keväällä 2011



Ulkomaalaistaustaiset pelkäsivät kantaväestöä useammin opiskelupaikatta jäämistä

Suomen- ja ruotsinkielisten nuorten tulevaisuuden pelkoja koskevissa vastauksissa ei ollut suuria eroja. Suomenkielisistä useampi pelkäsi työttömyyttä kuin ruotsinkielisistä (45 prosenttia / 38 prosenttia) ja riippuvuutta alkoholista tai huumeista (20 prosenttia / 15 prosenttia). Ruotsinkieliset puolestaan pelkäsivät suomenkielisiä useammin läheisen ihmisen menettämistä (43 prosenttia / 50 prosenttia). Muiden tulevaisuuden pelkoja kuvaavien muuttujien kohdalla erot olivat hyvin pieniä.

Yllä mainittuja eroja voidaan osittain selittää ruotsinkielisten *myönteisellä poikkeavuudella*, jota kuvaa muun muassa suomenruotsalaisten perhekeskeisyys, yhteisöllisyys ja koulumyönteisyys (Kestilä 2003).

Seuraavaksi verrataan ulkomaalaistaustaisten nuorten vastauksia kantaväestöä edustavien nuorten vastauksiin. (Ulkomaalaistaustaisilla tarkoitetaan henkilöitä, joiden toinen tai molemmat vanhemmista ovat syntyneet ulkomailla.) Ulkomaalaistaustaiset vastaajat pelkäsivät kantaväestöä useammin, että eivät saa opiskelupaikkaa (40 prosenttia / 32 prosenttia) ja että eivät pärjää (45 prosenttia / 38 prosenttia). Ulkomaalaistaustaiset pelkäsivät myös useammin kuolemaa (36 prosenttia / 30 prosenttia) sekä useammin sotaa (33 prosenttia / 28 prosenttia) ja yksinäisyyttä (35 prosenttia / 30 prosenttia). Erot muiden muuttujien kohdalla olivat pieniä.

Ulkomaalaistaustaisten pelolla omasta pärjäämisestä ja opiskelupaikatta jäämisestä on realistinen pohja. Kuuselan ym. (2008, 166–169) mukaan maahanmuuttajataustaisten riski jäädä koulutuksen ulkopuolelle on erityisen suuri.

Tarkastelussa huomion arvoista on myös se, että kaikista vastaajista ne, joiden äiti ja/tai isä olivat korkeasti koulutettuja, ko-

kiivat tulevaisuuden pelottavampana kuin ne vastaajat, joiden vanhemmillä oli alempi koulutus. Myrskylän (2009) mukaan vanhempien korkea koulutus lisää huomattavasti lasten todennäköisyyttä hankkia samantasoinen tai korkeampi koulutus ja etenkin äidin koulutuksella on vaikutus lasten korkeakoulututkinnon hankintaan. Tällä voi olla vaikutusta siihen miten nuori näkee oman tulevaisuutensa, kuinka tärkeänä tavoitteiden saavuttaminen hänelle on ja kuinka paljon nuorelle syntyy paineita.

Reilussa kymmenessä vuodessa pelko tulevaisuudesta yleistynyt

Nuorten tulevaisuutta koskevat pelonaiheet ovat pysyneet suurin piirtein samoina, kun verrataan vuonna 2000 tehtyyn tutkimukseen (Keskinen 2001, 141). Neljä eniten mainintoja saanutta pelonaihetta olivat samoja, mutta niiden järjestys muuttui. Vuoden 2011 tutkimuksessa eniten mainintoja saivat työttömyys, rahattomuuden pelko, läheisen ihmisen menettäminen ja pelko sairastumisesta vakavasti. Yksitoista vuotta aikaisemmin neljän suurimman huolenaiheen järjestys oli pelko läheisen ihmisen menettämistä, pelko sairastumisesta vakavasti, rahattomuuden pelko ja työttömyys. Vuonna 2000 tulevaisuuteen liittyviä pelkoja ei kysytty 11–12-vuotiailta, minkä vuoksi vertailtavat aineistot koostuvat 13–19-vuotiaista.

Yleisesti voidaan sanoa, että pelot ovat lisääntyneet. Reilussa kymmenessä vuodessa kaikki kysytyt tulevaisuuteen liittyvät pelonaiheet ovat saaneet suhteessa enemmän vastauksia (ks. taulukko 1). Pelko siitä, että ei pärjää tulevaisuudessa ja pelko työttömyydestä ovat lisääntyneet eniten. Rahattomuuden pelko ja pelko opiskelupaikatta jäämisestä ovat myös yleistyneet reilusti.

Pelon lisääntymistä voi selittää ja arvioida monella tavalla. Nuoret refleктоivat itseään ja omia mahdollisuuksiaan siihen yhteiskunnalliseen ja globaaliin tilanteeseen missä eletään. Yksitoista vuotta sitten elettiin noususuhdanteessa. Keväällä 2011 oltiin tilanteessa jossa näytti, että oltiin vasta selviytymässä globaalista taloudellisesta taantumasta. Yksi globaalin taantumien vaikutuksia oli nuorisotyöttömyyden kaksinkertaistuminen Helsingissä vuonna 2009 (Helsingin... 2010).

Myös medialla ja maailman tapahtumilla on oma vaikutuksensa elämisen ilmapiiriin. Vuoden 2000 jälkeen maailmanpolitiikassa on tapahtunut paljon, esimerkiksi Irakin sota, vuoden 2001 WTC-iskut ja kasvanut terrorismin uhka on ollut mediassa hyvin vahvasti esillä. Myös ilmastonmuutoksesta on alettu uutisoida entistä enemmän, ja sääilmiöt ovat Suomessakin olleet radikaalimpia.

Kyselyn toteuttamisen aikana Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan levottomuudet sekä EU-maiden talouskriisit olivat mediassa pinnalla. Eduskuntavaalien alla pohdittiin ja kiisteltiin laajasti Portugalin tukipaketin merkittävydestä ja oikeutuksesta. Viime aikoina keskustelua on myös käyty rasismista ja maahanmuuttajista, mikä osaltaan saattaa lisätä pelkoa tulevaisuutta kohtaan.

Taulukko 1. 13–19-vuotiaiden tulevaisuutta koskevat pelonaiheet vuosina 2000 ja 2011, osuudet prosentteina

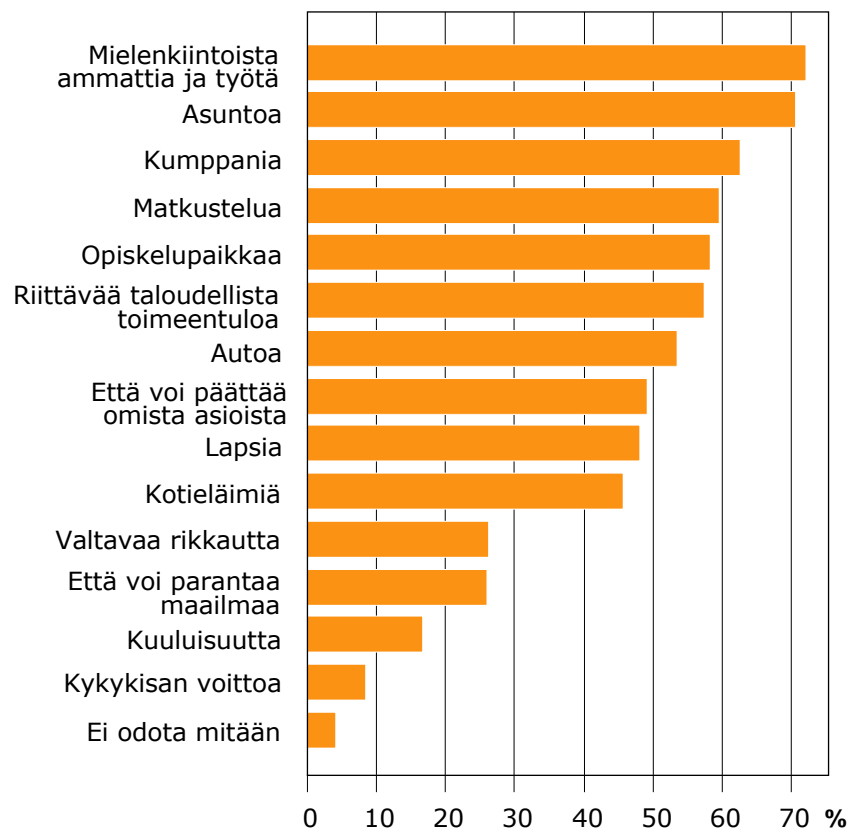
	2000	2011	Erotus
	N = 1 803	N = 978	
Että ei pärjää	18,5	39,7	21,2
Työttömyyttä	23,7	44,8	21,1
Rahattomuutta	25,0	44,2	19,2
Että ei saa opiskelupaikkaa	15,1	34,2	19,1
Yksinäisyyttä	15,4	30,9	15,5
Asunnottomuutta	11,2	25,9	14,7
Läheisen ihmisen menettämistä	30,1	43,5	13,4
Että ei löydä kumppania	14,6	26,8	12,2
Vakavaa sairautta	29,2	41,1	11,9
Kuolemaa	15,4	27,1	11,7
Riippuvuutta alkoholista tai huumeista	5,3	16,0	10,7
Turvattomuutta	14,6	22,1	7,5
Aikuisuutta	6,4	13,3	6,9
Ympäristökatastrofia	15,0	21,1	6,1
Sotaa	20,9	23,7	2,8
Ei pelkää tulevaisuutta	11,9	13,7	1,8
Jotain muuta	2,6	3,7	1,1

ODOTUKSET

Mielenkiintoinen ammatti ja työ nuorten ykköstoiveena

Tulevaisuutta koskevien pelkojen lisäksi nuorilta kysyttiin mitä odotuksia heillä on tulevaisuudelta (ks. kuvio 4). Odotuksia koskeva kysymys kuului: "Mitä asioita odotat paljon tulevaisuudelta-si?" (Nuorten odotuksia koskevaa kysymystä ei ollut edellisessä vastaavassa tutkimuksessa (ks. Keskinen 2001). Kysymys lisättiin täydentämään nuorten tulevaisuutta tarkastelevaa osiota.) Myös tämän kysymyksen kohdalla nuoret saivat valita useita vaihtoehtoja. Nuorten toiveet tai odotukset tulevaisuudelta olivat melko maltillisia ja realistisia. Lähes kolme neljäsosaa nuorista odotti tulevaisuudelta mielenkiintoista ammattia ja työtä, 71 prosenttia asuntoa ja 63 prosenttia kumppanin löytämistä. Idols -ja Talent -tyyppisten tv:n kykykisan voitto ja kuuluisuuden tavoittelu eivät saaneet nuorten keskuudessa suurta suosiota. Nuorista vain neljä prosenttia ilmoitti, että ei odota tulevaisuudeltaan mitään.

Kuvio 4. Helsingiläisten 11–19-vuotiaiden nuorten tulevaisuutta koskevat odotukset keväällä 2011



Osa tulevaisuuden odotuksia koskevista avovastauksista olivat samoja kuin valmiiksi annetuissa. Näiden lisäksi tulevaisuuden odotukset liittyivät onnellisuuteen, pärjäämiseen, ulkomaille muuttamiseen, menestymiseen urheilijana ja vaikutusmahdollisuuksiin.

- Että olisin onnellinen. Onnellista parisuhdetta. Onnellista elämää. Perheen tapaamista tarpeeksi usein.
- Että pärjään.
- Ulkomaille muuttoa. Muuttoa Ranskaan. Muuttoa Japaniin. Muuttoa pois Suomesta.
- Menestymisestä jalkapalloilijana. Jalkapallounelma. Hyvä urheilija esimerkiksi NHL:ssä. Ammattiseikkaaja. Esteratsastuksen maailman ja Suomen mestari.
- Armeijaa. Seikkailua.
- Vaikutusmahdollisuuksia. Maailmanrauhaa. Itsensä toteuttamista. Vaikuttamista Suomen ja maailman asioihin.

Lemmikit nuorimpien vastaajien toiveena

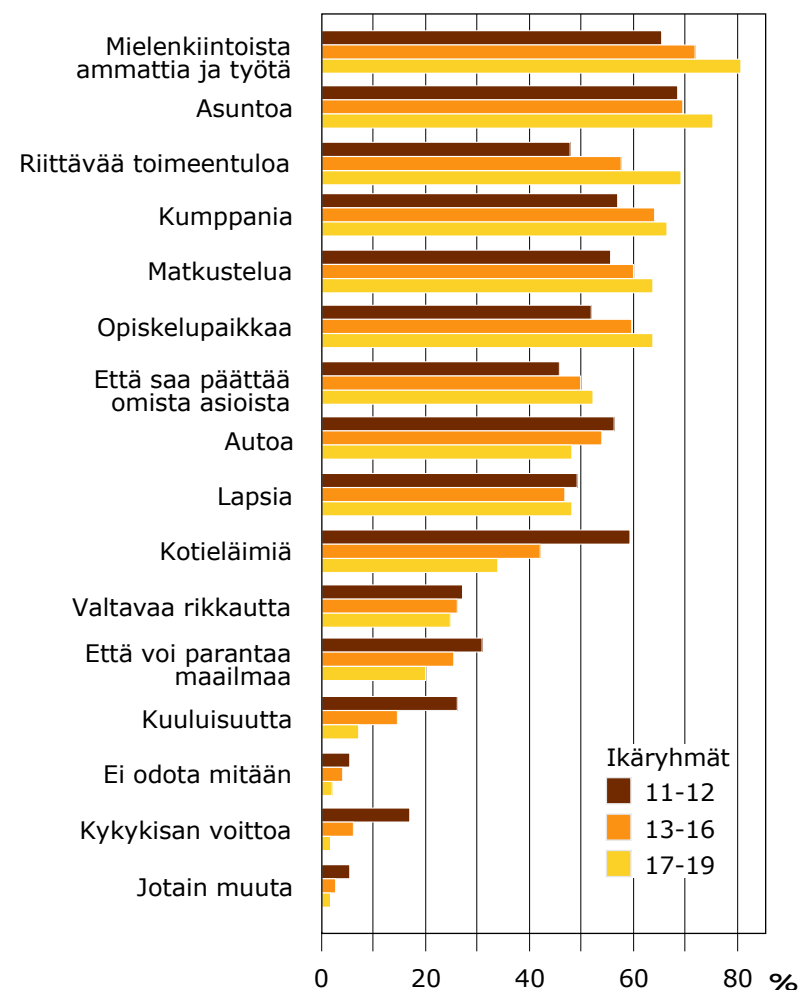
Ne tulevaisuuden asiat, joita odotettiin useammin tarkasteltaessa koko vastaajajoukkoa (ks. kuvio 4) jakautuivat järjestyksessä eri ikäluokkien välillä siten, että 17–19-vuotiaat odottivat kyseisiä asioita eniten, 13–16-vuotiaat toiseksi eniten ja nuorimmat 11–12-vuotiaat kolmanneksi eniten (ks. kuvio 5). Poikkeuksena oli oman auton saaminen, jonka vastaava ikäluokkien välinen järjestys oli käänteinen sekä lasten saaminen, jota nuorin ikäluokka odotti useimmin ja vanhin ikäluokka toiseksi useimmin. Puolestaan ne tulevaisuuden asiat, joita odotettiin vähiten tarkasteltaessa koko vastaajajoukkoa (ks. kuvio 4) jakautuivat ikä-

luokkien kesken vastakkaisessa järjestyksessä kuin eniten odotetut asiat.

Toisin sanoen vanhin ikäluokka, eli 17–19-vuotiaat, odotti muihin ikäluokkiin verrattuna useimmin esimerkiksi mielenkiintoista ammattia ja työtä, asuntoa, opiskelupaikkaa ja riittävää taloudellista toimeentuloa. Kuten tulevaisuutta koskevien pelkojen yhteydessä havaittiin, 13–16-vuotiaat sijoittuivat tulevaisuuden odotuksia tarkasteltaessa välimaastoon. Nuorin ikäluokka toivoi tulevaisuudelta verrattain useammin muun muassa kotieläimiä, kuuluisuutta ja tv:n kykykisan voittoa.

Nuorimpien vastaajien odotukset tulevaisuudeltaan ovat ymmärrettävästi melko kaukana elämän realiteeteista, kun taas vanhin ikäluokka odottaa useammin lähitulevaisuudessa tapahtuvia asioita.

Kuvio 5. Helsingiläisten nuorten tulevaisuutta koskevat odotukset ikäluokittain keväällä 2011

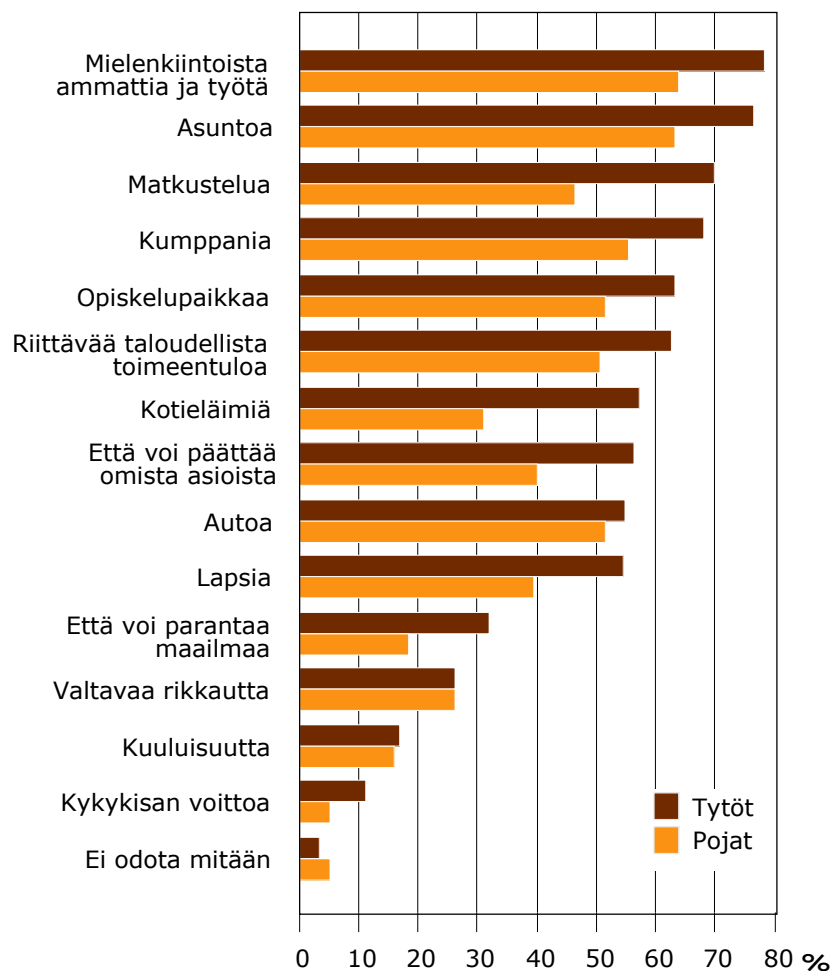


Tytöillä tulevaisuuden suhteen enemmän odotuksia

Tytöt odottavat tulevaisuudeltaan asioita useammin kuin pojat (ks. kuvio 6). Tytöistä 57 prosenttia ja pojista 31 prosenttia odottaa tulevaisuuteensa kuuluvan lemmikkejä. Tämä oli suurin ero tyttöjen ja poikien vastausten välillä. Tytöt (70 prosenttia) odottivat myös matkustelua selkeästi useammin kuin pojat (47 prosenttia).

Yleisesti voidaan sanoa, että tytöillä on tulevaisuutensa suhteen suuremmat odotukset monella elämän saralla kuin pojilla. Kuten tulevaisuuden pelkojen yhteydessä todettiin, tytöille saateen asettaa tulevaisuutta varten erilaiset paineet kuin pojille. Tällä voi olla vaikutusta myös siihen mitä nuoret tytöt itse tulevaisuudeltaan alkavat odottaa.

Kuvio 6. Helsingiläisten 11–19-vuotiaiden tyttöjen ja poikien tulevaisuutta koskevat odotukset keväällä 2011



Suomenkielisillä arkisimmat toiveet

Lopuksi tarkastellaan suomen- ja ruotsinkielisten vastausten eroja tulevaisuuteen kohdistuvissa odotuksissa ja kantaväestön odotuksia ulkomaalaistaustaisten nuorten odotuksiin. Ruotsinkieliset nuoret odottivat suomenkielisiä nuoria useammin lasten saamista (47 prosenttia / 56 prosenttia) ja matkustelua (58 prosenttia / 67 prosenttia) sekä useammin lemmikkejä (45 prosenttia / 52 prosenttia). Ruotsinkieliset odottivat myös mahdollisuutta maailman parantamiseen suomenkielisiä useammin (25 prosenttia / 31 prosenttia). Suomenkieliset odottivat useammin riittävää taloudellista toimeentuloa (59 prosenttia / 46 prosenttia), mahdollisuutta omien asioiden päättämiseen (51 prosenttia / 46 prosenttia) ja valtavaa rikkautta (27 prosenttia / 22 prosenttia).

Kuten suomen- ja ruotsinkielisten tulevaisuutta koskevien pelkojen yhteydessä, myös tulevaisuutta koskevien odotusten eroja näiden kahden väestöryhmän välillä voidaan selittää suomenruotsalaisten myönteisellä poikkeavuudella. Kestilä (2003, 113) toteaa, että suomenruotsalaisten myönteistä poikkeavuutta selittää koulun ja perheen toimiminen osana yhteisöllisyyttä.

Ulkomaalaistaustaiset, eli nuoret joiden toinen tai molemmat vanhemmista ovat syntyneet ulkomailla, odottivat kantaväestöä enemmän voivansa parantaa maailmaa (37 prosenttia / 24 prosenttia). Ulkomaalaistaustaiset nuoret odottivat valtaavaa rikkautta (33 prosenttia / 25 prosenttia) ja opiskelupaikan saamista (65 prosenttia / 57 prosenttia) useammin kuin kantaväestöä edustavat nuoret. Myös kuuluisuuden tavoittelu (22 prosenttia / 16 prosenttia) ja tv:n kykykisan voitto (12 prosenttia / 8 prosenttia) olivat ulkomaalaistaustaisten keskuudessa suositumpaa. Kantaväestö odotti kumppanin löytymistä enemmän kuin ulkomaalaistaustaiset (56 prosenttia / 64 prosenttia). Muiden muutujien kohdalla erot olivat hyvin pieniä.

Aikaisemmin todettiin, että ulkomaalaistaustaiset nuoret pelkäävät kantaväestöä enemmän sitä, että he eivät saa opiskelupaikkaa ja opiskelupaikan saaminen aikaisempien tutkimusten mukaan on maahanmuuttajataustaisille hankalampaa kuin kantaväestöä edustaville nuorille (ks. Kuusela et al. 2008). Luonnollisesti pelon ohella toiveet opiskelupaikan saamisesta ovat suuria. Opiskelupaikan saamisen hankaluus saattaa osaltaan vaikuttaa myös siihen, että toiveet kuuluisuudesta, tv:n kykykisan voitosta ja valtavasta rikkaudesta alkavat voimistua.

Lähteet:

Helsingin työttömyys alueittain 31.12.2009 (2010). Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastoja 35/2010. 17 s.
Keskinen, Vesa (2001). Kiirettä pitää. Kaverit, koti, koulu ja nuorten vapaa-aika Helsingissä 2000. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 2001: 10. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
Kestilä, Laura (2003). Helsingin ruotsinkieliset nuoret. Myönteisen poikkeavuuden analyysi. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia 2003: 1. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
Kuusela J., Etelälahti A., Hagman Å., Hievanen R., Karppinen K., Nissilä L., Rönnberg U., & Siniharju M. (2008). Maahanmuuttajaoppilaat ja koulutus. Tutkimus oppimistuloksista, koulutusvalinnoista ja työllistymisestä. Opetushallitus.
Myrskylä, Pekka (2009). Koulutus periytyy edelleen. Hyvinvointikatsaus 1/2009. http://www.stat.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2009_01.html (luettu 20.6.2011).